

* משנה האבניו של בני רבא -
אביון קן אביון, אבם אביו קהר
[אביון אביון אביון אביון אביון אביון]
סימן ט' 1900

הלכות יום טוב.

בענין העצי הכברית והליקטריק

שאלת ממני היד לדחות לך דפתי הקלרה. על
שתי שאלותיך אשר שאלת מעמרי כפי מה
שנא מבואר בדבריך הנוכחים. ואלו הם:

שאלה הראשונה. אודות העלי ההדלקה
הנקראים ^{כברית} כברית אשר
נחמדו בדורות האלה. ונחפשו הרבה מאד חשמים
ההדלקה בהם לאש ולנרות כמעט בכל העולם. והיא
ההכנה המלוייה והמיוחדת היום לכל חשמישי האדם
בענין הדלקת האש והנרות והדלקת הסיגארוס והסאבאק
בפרט. ויד כל אדם שזה בזה כעני כעשיר. וכמעט
היום אין לנו שום המלאה אחרת וולתה לענין ההדלקה
וחשמישי הבתים לאפיה ובישול. כידוע. הן לקלות
טרחתה. הן לריבוי מליאתה כי נמלאים בכל מקום כעפר
הארץ. אם מותר להדליק בהם ביו"ט. כיון שאין לנו
הכנה אחרת יותר קלה ויותר מלוייה ומוכנת מעלי
הכברית האלה. או דלמא אסירי כיון דע"י החבדך
בכוחל או ע"ג תיבה שמוגחים בה הם מדליקין הו"ל
כגולד וכדחן במחגי' דבינה (דל"ג ע"א) דאין מוליחין
האש מן העלים ומן האבנים:

שאלה השנית. אם מותר להדליק ביו"ט בהאור
הנחמד מקרוב הנקרא ליקטריק

אשר נחפשו הרבה בערים הגדולות ורוכ בתי העשירים.
ואנשי המעלה ולורה משחמשים בו להדלקת נרותיהם -
בלילות. לרוב קליטה ולרוב נקיונה. כי אין בה לא
פחילה. ולא שמן. ואין לורך להדלקת הנרות שום
אמלצי רק בנגישת יד איש בכפתור נחושת אשר בקיר
ידלקו הנרות מאליקן והוא אור החשמלי הנקרא בפי
כותבי העתים כידוע. ואופן חשמישו הוא כן כי הבית
הפאבריק העושה את האור הלזה יש לה מקום מיוחד
בצבור העיר. ומשם שולחים קוי נחושת דקים מחומלים
בחושי פשתן דק. והחוטים האלה סובבים בכל בית ובית
כפי רעון הבעה"ב. לכל מקום אשר יחפון שם יקבעו
לו החוט הזה. אשר ורם הליקטריק עובר בחוך החוט
הנחושת המכוסה בחוטי הפשתן. ובכל מקום שירלה
הבעה"ב להשתמש בהאור הזה. יקבעו לו שם כפתור
נחושת קטור עה החוט. וכאשר ידחיק בראש אלבעו
על הכפתור ידלקו הנרות סאליקן. וכאשר יוריד ראש
הכפתור למטה יכבו הנרות. (ולאשר ארע כי במח"ק
מנרים כבר מלאה הארץ ממט וכמעט בכל בית איש
חשוב נמלא האור הזה. ע"כ לא הולכתני לבאר לו
ח"ו אופן הדלקתו. כי בודאי ידוע אליו. ורק הוכרחת
לכתוב קלח דברים. כאלה לסידור השאלה לבר) אם

מותר להדליק בהמלאה זו ביו"ט. כי נראה שהוא נולד
גמור ביו"ט. שהרי אין כאן הכנה ולא מליאות מצד"י
כלל. שאינו נר הנדלק מנר אחר וולתו. ומעלמו הוא
נולד ונרלק ביו"ט והו"ל מוליד גמור. ועל שתי שאלות
האלה. בקשת פני להודיע לך דעתי בהם. באשר הם
דברים נחולים לך ידיעהם כי הם היום דבר השוה לכל

נפש וכו' ובכל הכתוב בדבריך. ושכח"ה: ואלו
תשובה. ידיד הנפש. פעמים רבות השמעתך מפה
לאין. כי כמה יקשה על המורה בומה"ו
להשיב על שאלות כאלה. יצן ההמלאות החדשות ממינים
אלה. רבו מאד בדורותינו אשר גדלה ורחבה חכמת
האדם בחרושת המעשה לכל מלאכת מחשבת על ידי
ידיעתם וחקירתם של יסודי הבריאה הראשיים: ארת"ע
כידוע ומפורסם. ויום יום נוללים המלאות החדשות אשר
לא שפרום אבותינו ווקניט. ותכבד העבודה על המורה
להשיב שאליו דבר על ההמלאות החדשות אם מותר
להשתמש בהם בשבתות ויו"ט. כאשר יקפוטו בשכנאם
יום יום. וקשה למצוא דוגמהם בחלמודינו הקדוש אשר
ממנו חולאות חיים בדרכי ההוראה אם להחיר או לאכור.
ורק ע"י טרחא רבתי. ומוח ללול וזקט. וזמן פנוי
מעסקים הפורדים יחך לדמות מילתא למילתא. בחיפוש
מחים. ושחיפוש מנרות. ונרות מנר. בים חלמודינו העמוק
כולי האי ואולי תמצא ידו לאסוקי שמעתאח אליבא
דהלכתא. ואחר טרחתה ותלחותיו זכות חולה להנלל
מהמבקריו מומין. שדרכם לסתור. כי לא לומדו לבנות.
וכאשר ידעת מחמד נפש. וע"כ אין סוב מאשר יגדור
האדם א"ע בענינים כאלה כפי מה שידעתי מגעת.
לעלמו ואליו. ולא לשאליו:

האמנם בשתי שאלותיך אלה. אין לי מקום להתמלט
מהם. ימן גם בצרם חשאלני. כבר חזה
היום וראיתי כי כל העם תקלה החויק בחשמישי הכברית
הגיל. עד כי דבר נמוט הוא להפרישם. כי כל חשמים
האדם בעניני ההדלקה. בבית ובשדה. בשבתו בבית
ובלכתו בדרך בחיקי יבא תיבת הכברית ובפרט אם
הוא מהשמים עובא'ק ובאשח כי אין להם הכנה יותר
קלה ויותר מלוייה בכל פת ורגע כהדלקת עלי הכברית
האלה. ומלזה שלא לומר דבר שאינו נשמע:

ובן בענין האור הליקטריק אשר כל גדולי העדה
גביריה. אור במושבותם בהאור הליקטריקיס"י
הזה. קביעותו והכחותו לביחס עולה בדמים יקרים.
וחוך מזה אין להם אור וולתו. וא"כ לשחיק נהיה אם
נחמיר - עליהם. וברור שלא ישמעו לנו לשבת בחבך
ביו"ט. ונר וולתו אי אפשר להם להכין. כי כאין הם
נגד אור המבטיק והמהיר הלזה. וע"כ חובה עלינו
למשכניו אנפשין ולשרות לשלוא להם לר החיר אם נוכל.
ומלזם היא לבחתי למד חובה של ישראל כי ח"ו עובדים
ע"ד רז"ל חלילה. ומפ' אשאל פה. יאיר פיני להודיע
הדן לאמתו ולא נכשל בדבר הלכה. ואשיבך פמה על
עלי הכברית בראשונה. ואח"ך בפ"ה חניף ידי להשיבך
על אודות הנר שנחמד. יאיר אורך בפ"ה. ולמען
נוכל לברר דין ומשפט שאלתך הראשונה על מחכונתה
בפיה"ח עלינו לנתח אותה לחלקיה. ולחקור על כל חלק
וחלק מהשאלה. מכו הספק שיש בו ללד האיטור. ולברר
ההמר שיש בו בפיה"ח.

והוא כפי
המקום
הוא כפי
המקום
הוא כפי
המקום

המס' (נ) = אה מצויה = אה

ה' 27 יולי 1939
ג' 13 אב
בבית הכנסת

יב

גר מצוה

וזאת תשובתי אליך

חכם עדיף, שלום, שלום.
 אור גדול בביתי
 כתבך אשר נכפפתי
 לדעתו כי תשובתי
 סעיפיו ישו לאמתתי
 מה פאר שמחתי
 אליה עוז תהלתי
 הן שפתוך אהבתי

קרוב שניתך במעונתי
 זנגילה ונשמחה כך, כהפצך והפנן אהובך, החו"פ עוב"י הלמסאן,
 בירח ניסן, בחגך רני ושמחי, שנת ערבתי" נר למשיחי, לפ"ג, עבד
 אל איום.
 אני הי"ח"ם מ"פ

בצאת ספרי הקטן מים חיים לאור, בעזרת אדיר ונאות, והלקחתי
 בעקב והפיצותיו בישראל, נוהלי תורת אל, רבים ונכבדים
 משכילים וחרדים, חכמים ונונים, רבנים וגאונים, יחיו חיים ארוכים,
 טובים ומבורכים, על התורה ועל העבודה, כלם הריצו אלי מכתבי,
 ברכה ותודה, עם שיר ושבח ואמרי שפר, למעלת ותהלת הספר,
 ועוד בכל הארץ יצא שמעי, ומיבו ומכעי, עד ערי אמריק"א, ופולני"א
 ובלוק"א, וכו', ושלחו סכתני בקשה, לשלחו אליהם מהרה חושתי,
 ונעתרתי לבקשתם, ושלחתי וקבלתי מאתם, הבלות הבליות, מכתבי
 ברכות ותהלות, יחיו חיי עולם, וישלם ה' פעלם, ומתי מעט ספורות
 שלחו אלי איזה הערות, יש בהם מחסרון ידיעה, ויש עשו כבן פקעה,
 לקחו מאיזה תשובות נתחם מאמציעותם, והעלימו עין מראשיתם
 ואחריתם, והרבו אומר ומלים, כלם דברים במלים, ויש חכמים בעיניהם,
 אשר למען לא יחסיצו את דבריהם, רצו ונלכו, וברשתם נצוהו, ויש
 מבינה גרועים, כתבו אלה הדברים ידועים, ויש כתבו אם לדון יש
 תשובות, ונפשם מחכמה רקת וחרבה, ולכל אחד נתתי, את הראוי לו
 בתשובתי, באריכות אפים, ובמתק שפתים, עד שענו כלם ואמרו אמן.

גר מצוה

יב

ויש בעלי דעה, אשר היתה כוונתם רק להבין שמועה, שלחו תפישתם
 דרך כבוד, כענות-הן וכבוד, וגם הם קבלו תשובה, בדברי ידיות
 ואהבת, והיה בדעתי להוציא את כלם עתה לאורת, אך ההוצאה גברה,
 והכסף יקר, והזמן עקר, ואך הנוגע לענין הנרות, יהיה עתה למאורות,
 וזה החילוק, וה' יעזור לי.

טוב אור א', שי בחירי רצתי"ה נפשי, לפ"ק.

לעיר רבתי יע"א

לדיך

החז"ש האל ואהבתי, נכבדות מדובר בו, אוצר כלי חסדה, אדם פמדה,
 החז"ש והכולל, בישראל להלל, כנש"ק, כמות"ר שמואל מרציאנו.

גור יאיר, כאור הכהני, אמן.

שלום רב לכבודך, ולכל הסוככים הודו.

חכם לבי!

מכתבו

הבחיר הניעני כמועדי, כלו רצוף אהבה בכל לבבו ומאוד,
 תורה רבה בכפלים, על רוב שמחתכם בספרי מים חיים,
 כן ישמח לבכם שבעתים, בכנין ירושלים, אמן.

ראיתי

עיה"ק תובכ"א, ושם בהלכות תנוכה, אשר לעשות נרות הנוכה
 מאור החשמל, הנקי בשם לקטוריסטי, משום דבעינן שמן ופתילה
 וכאן אין רק אור בלי תפישת ממשות, ועוד, שהמנורה היתה נלקת
 ע"י אדם, וכאן ע"י מכונה, ועוד, מפני שהעשיית מלאה אור והוי
 כאבוקה ע"כ. וכ"ז הוא הפך מאי דכתבנא אגן בעניותיך לתתך,
 בספרי מים חיים, תשו' רע"ט.

דע

ידידי, כי גם אני יש לי ב"ח האחרונים מס' הבהיר הנ"ל, ששלח לי
 כן המחב' ישצ"ו לדונמא, ואינו מצוי אצלי בעת, ועכ"ז במקומי
 אני עומד להתיר, ומאי דכתבנא בע"ה, יספיק להתיר את איסור,
 אחר המח"ר מכבודו והודו והדרה, דמ"ש דבעינן שמן עם פתילה,
 זה אינו, שהרי כל ערי אשכנז נהגו לעשות הנוכה בנרות של שעות,
 מפני שאורן צלול כמו שמן, כמ"ש מורם בס"י תרע"ג, וכ"כ בד"מ
 שם, וכ"כ הבכ"י שם, דמאן דאוסר נרות של שעות לא חש לקמחיה,
 וכבר מחי ליה אמוחיה בספר אליה רבה, ע"ש, הרי לך מפורש דלא
 בעינן שמן, רק כל דבר שאורו צלול, אית ביה מצוה אפ"י
 לבתחילה.

י"ח א"ת 1939

שלום רב
לעיר רבתי (ב"ח)

א"ת - א"ת

לעיר רבתי - בענין תפישת הנרות
ה' 27 יולי 1939 - א"ת - א"ת

וכן לענין הפתילות, קי"ל שכל הפתילות כשרות, והכא נמי איכא פתילות של נחשת, דמה לי של שמרופוין מה לי של נחשת. העיקר הוא, דבר הנחלה בו האור, ואלו היה אור השמן נחלה בחופי נחשת, ודאי שבהן היו מדליקין במקדש, מפני שאין בהן הלאה וזהו המא

ומ"ש עוד, שאור האלימטריסימי, הוא בלא תפישת ממשות, גם זה אינו, כי בלא חופי נחשת לא תאיר כלל, כמו השמן שלא יאיר בלא פתילה, וא"כ עיקר תליית האור הוא בחופוין, והוי ודאי כמו פתילה, ועוד באיזה ספר מצינו דבעינן תפישת ממשות? הלא העיקר הוא האור, יהיה איך שיהיה, והרי האור לפניך? הנע עצמך אם היה השמן יכול להאיר בלא פתילה, האם בעינן פתילה למנורה? הלא ודאי דלא בעינן! וא"כ איך נאסר בשביל חסרון דבר שאינו חובה

ועוד בריש ירחא דשבט החולף, סה לי זקן אחד הי"ח עובר אורח מערי סו"ס, שיש במקום איזה כפרים, שגדלים בהם עצים דקים, מלאים איזה מיץ, שמדליקים אותם להאיר כמו שעות, ומזהם היו עושים גרות חנוכה ע"פ רבננהם, וזכור הוא כי הוה פלייא, שפעם אחת קם ערעור על זה משרי"ר אחד מאר"ק הובכ"א, בפועל דבעינן שמן ופתילה, והשיבו הרב דמהא, הוכח רמיוא? והלא כתב הסור בס' תרע"א וז"ל, ויען כי אירע הנם בנרות, תקנו להדליק גרות בכל לילה ע"ש. משמע פשוט, שהעיקר הם הנרות, יהיו באופן שיהיו, רק לא יהיו כאבוקה, ואלו אין עושיין אבוקה, ואך מפני שבנוניהם ובמקומותיהם היו מדליקין בשמנים ופתילות, לכן נקטו את דיניהם, ואמרו עוד, שכל השמנים והפתילות כשרים לנ"ח, ותול"מ, ושתק המעיר, והנאני הדבר מאד. וגם אני ראיתי אותם העצים מאירים כמו שעות, הרי לך מפורש, דלא בעינן לא שמן ולא פתילה, רק גרות דולקות דוקא, יהיו איך שיהיו.

ומ"ש עוד, שהמנורה, היתה נדלקת ע"י אדם, וכאן ע"י מכונת, אחר הפת"ר מכבודו, וכמדותה לי דלא ידע מר חקי האלימטריסימי כי אופן הדלקתו וכביו כך הוא, כי באותו המפתח של ההדלקה והכבוי, מחוברים שני ראשי חופי נחשת, האחד הוא משוך וקשור עם חופי השוקים והרחובות, המלאים המיד זרם ליקטריסימי מהמכונה הגדולה הכללית, והאחד הוא משוך מהמפתח עד מנורת הכית וכשומטה האדם את המפתח לצד ההדלקה, הוא מחבר חופי

Hand
22

המנורה הכבוים עם חופי הרחובות הדלוקים, ואו נדלקת גם המנורה, והוי ממש כמדליק פתילה מנר, וכשומטה המפתח לצד הכבוי, הוא מפריד חופי המנורה מחופי הרחוב, ואו נכבית המנורה, וכמ"ש בספרי סים חיים, תשובה צ"ד לענין שבת, ע"ש, הרי לך מבואר, שעיקר ההדלקה והכבוי הם ע"י אדם המקיף המפתח לצדו, וא"כ הרי ההדלקה עושה מצוה ע"י אדם ממש, לא ע"י המכונה כאשר חשב, ואף שבאמצעות המכונה הקטמנתה תקבועה עם המפתח, מתחברים החומים ומדליק, אין דבר, מאחר שהכל נעשה רק בכח אדם המקיף.

ומ"ש עוד דהוי כאבוקה, אחר המחר"ר מכבדו הרם, דלא אסרו משום אבוקה, אלא במלא קערה שמן והקיפה פתילות בלא כפיית כלי, שאו להב הפתילות מתערב זע"ז, ולא הוי עלייתו שם גר, רק אבוקה, כמ"ש רש"י ז"ל בשבת דף כ"ג, ע"ש, אבל אם כפה עליה כלי, שאו כל גר מובדל בפני עצמו, אף אם עשה פתילות עבות וצמות בכל אחת, ודאי דכשרים לכתחלה, מאחר שכל פתילה ואורה, מובדלת מחברתה, וכ"כ רבי' הסור כפ"י בס' תרע"א, ע"ש. וכאן הרי גביעי המאור מובדלים ונפרדים זה מזה, ומלאים אורה ושמה, ולא יהיו גרועים חלילה מפתילות גמות ועבות, וא"כ פשוט וברור דאור החשמל כשר לגר חנוכה, ועוד לו משפט הבכורה, ועליו קרינן

ועוד אני אומר, דפשוט וברור, שאם היה אור האלימטריסימי מצוי בזמן המקדש, ודאי שבו היו מדליקין המנורה, משום שאי אפשר להיות שנמלא כתביו החולין באורים גדולים של אור החשמל היקר הזה, שהוא מעין דונמא של מעלה, וכבית אלהינו הקדוש נדליק בשמן זית, שאפי' העניים הגרועים מואסים אותו בזה"ז, ופשוט שממנו נדליק בבית האחרון שיבנה בב"א. ואי משום שע"י ההדלקה בשמן זית, היה ניכר שהשכינה שורה בישראל, ע"י גר המערכי, שנותן בה שמן כמדת חבורותיה ומפנה היה מדליק, ובה היה חיים, כמ"ש בשבת דף כ"ב ע"ב, ע"ש גם כזה היה נעשה גם ע"י שנעשה בנר המערכי אמפוז"ל ממדרגה של עשרה, או פחות, והיה נותן אורה כמדדנת חמש מאות או יותר בכח האלהי השוכן בציון, שאין מעצור לה' להראות נפלאותיו בכל אופן שירצה ומאחר שכן הוא, ודאי דטוב ויפה לעשות ממנו גרות חנוכה, ויהיו מסודרים ומנוחים על מווצות פתחים, וכל גר כשפתח מיוחה, או מפתח אחד המכיל תשעה הקפות כדי להדליק כ"א בפני עצמו, וכל זה פשוט וברור, לכל בעל שכל ישר,

Handwritten notes at the bottom left of the page.

Handwritten notes at the bottom right of the page.